

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 1. Orthodoxam Ecclesiam varietatibus exornari. Varias Ecclesiarum
consuetudines unitati fidei non obesse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

*Affucta coeli cantibus !
 Harmonicis dissulant motibus :
 Latisque subsiliunt choris
 Astra polo lucentia, dum vago
 Caelum rotatur ambitu.
 Sic elementa animum dulcedine
 Aureisque complent cantibus,
 Cum modulis resonant gravioribus,
 Tonosque acutos temperant.
 Aethere sic terra consonat
 Canore miro musica.
 Respondetque recursio siderum
 Mundi sonoris motibus.
 Omnis ab harmonico systemate
 Et terra pendet, & polus.
 Ut nullus sit dissona litibus
 Natura musicae studet.
 Nempe tonis consistunt mysticis
 Quaecumque Phœbus aspicit.
 Complexuque suo omnia colligat
 Dulcis modorum suavitas.
 Nil concinna tamen concordia,
 Vocisque nil prodest melos :
 Dissona si morum sit musica,
 Deique iustis discrepet.
 Sese igitur veris concentibus,
 Suosque mores imbuat
 Psallere qui dignas laudes cupit,
 Numenque cantu flectere.
 Despicit orantium modulos Deus
 Cum moribus vox dissonat.*

5. Joannes Gerson triplici tractatu de Cantibus; itemque duodecim tractatibus super Magnificat totius musicae praxim moraliter, & analogice explicat diffusissime, quem studiosus lector, non sine magno animæ profectu percurreret. Quid autem, & quotuplex sit musica morum, & virtutum, sine qua dissonat coram Deo musica vocum, & instrumentorum vir præclarissimus Absalon Abbas p his verbis exequitur. Planè musica ista vocalis ad laudem Dei satis congrua est, sed est alia quam docet supernus ille musicus, & illa nostræ saluti magis est necessaria. Sed quæ est illa musica, quam docet Deus? Ipsa profecto triplici specie subdistinguitur, alia est enim animalis, alia spiritualis, alia cœlestis. Animalis est musica, quando sensus exteriores nihil superfluum appetunt, & à ductu rationis nequaquam discordant, ut visus non aspiciat vana, non auris audiat detractio-

p Absal. Abb. ser. 1. de Annunciat.

nes, vel iudicium sanguinis, non odoratus quaerat suavia, non gustus superflua, non manus extendatur ad illa cita. Istæ sunt quinque vocales animalis musicae facientes harmoniam, quæ dicitur diapente: constituitur enim de quinque corporis sensibus ordinatè constitutis. Spiritualis musica consistit in profectu virtutum, in gaudio spiritali, & morum suavitate, in timore Dei & amore fraternitatis, per quam harmonia efficitur, quæ diatessaron est appellata. Quatuor ergo virtutes principales illam efficiunt, ut sit in omnibus benè agentibus fortitudo ad auxilium, iustitia ad directionem, temperantia ad folatium, prudentia ad consilium. Cœlestis verò musica consistit in contemplatione Dei, in adeptione æternitatis, in mentis iucunditate, & immortalitate corporis: & facit hæc musica harmoniam, quæ dicitur diapason, siquidem octo beatitudines eam efficiunt. Hactenus ille. Hæc est musica, inquit Chrysostomus q, quæ Deum & Angelos lætificat, hæc torum in celo spectaculum excitat, hæc dæmonum furorem compefcit, & affectionum impetum demulcet. Nam dum charitas citharam pulsat, omnes affectiones silent, omnia quieta, omnia tranquilla sunt. Nos autem generibus musicae jugiter exerceamur, in concordia vocum & morum laudes divinas in hoc exilio decantantes, donec mereamur divinæ musicae confortes fieri, & ad consummatissimos cum sanctis Angelis Hymnos elevari.

q Chryf. hom. 40. in Act. Apostol.

CAPUT XVIII.

De variis ritibus, quibus utitur Ecclesia Catholica in recitandis divinis Officiis.

§. I.

Orthodoxam Ecclesiam varietatibus exornari. Varias Ecclesiarum consuetudines unitati fidei non obesse.

ECCLESIAM Christi sponfam varietatibus circum amictam Regius Psalter, eo Psalmo describit, quo verbum bonum eructans ejusdem cecinit Epithalamium. Eamdem horti

r Psalm 44.

horti nomine censerī, quem discolor florum diversitas ornat, Sponsus in Canticis asseverat dum ait *f*: Hortus conclusus es, soror mea Sponsa, hortus conclusus. Nil aptius ad decus Sponsæ, quam pretiosum indumentum multiformi gemmarum, colorumque nitore distinctum. Nil ad honestam recreationem magis idoneum, quam amoenissimus horti recessus omnium florum venustate resplendens. Sponsa igitur cum sit Ecclesia, decet eam variis gemmis, & monilibus ornata, variaque suppellectile divitem esse. Hortus voluptatis cum sit, eam debent omnium generum flores in varias areolas dimensi exornare. Quid autem vestes, quid flores multicolores sunt, nisi varietas sacrorum rituum, quibus Ecclesiastici viri Deo laudes persolvunt? Alias enim consuetudines Eccles. Romana, alias habet Mediolanensis: aliis ceremoniis utuntur Monachi, aliis Clerici, suntque diversæ diversarum Eccles. in recitandis officiis institutiones. Unam quidem Ecclesiam universalem, & orthodoxam confitemur; aut unius corporis plura membra diversa obire munia in unum finem tendentia quis nescit? aut quis adeo stupidæ mentis est, quem non rerum diversitas oblectet? Accedit ad delectationem omne ferens punctum utilitas. Nam ut gentium ac nationum mores diversi sunt, ita ad actus religionis, cultumque divinum diversis utuntur institutis, quæ salva Christianæ fidei integritate vix possent ab eis vel omitti, vel auferri. Quocirca optimum est, ait S. Isidorus, ut gravis prudensque Christianus eo modo agat, quo agere videtur Ecclesiam, ad quam forte devenit. Quod enim neque contra fidem, neque contra mores bonos habetur, indifferenter sequendum, & propter eorum inter quos vivitur societatem servandum est, ne per diversitatem observationum schismata generentur. Varias illas fide Ecclesiarum consuetudines esse docet Ratramnus Monachus Corbeiensis l. 4. contra Græcorum opposita doctè & luculenter. Laurentius à Willavincencio Xeresanus l. 4. de ratione studii Theologici cap. 4. Neminem, inquit, offendere debet, quod in diversis Ecclesiis diversæ ceremoniæ in usu habentur. Etenim maxima in hoc genere semper fuit Ecclesiarum libertas ex libertate illa spiritali profluens, quam Christus dilectæ Sponsæ Ecclesiæ suæ morte vindicavit. Præterea non conveniunt quævis quibusvis locis: quippè alia in populosa civitate, alia in

angusto oppidulo aut obscuro vico fieri & possunt & debent. Ad hæc quædam alicubi retinentur, quia videlicet nullum ibi vitium accessit: alibi verò eadem propter obortum vitium sunt abolitæ. Novas insuper introduci postulat subinde ipsa temporis ratio. Denique nullæ unquam ab hominibus eum ad finem sunt conditæ, ut perpetuæ & immutabiles maneant.

2. Extant in sacris canonibus * multæ de hac re sanctorum Patrum auctoritates. In iis rebus, inquit canon ex verbis D. Augustini, de quibus nihil certi statuit Divina Scriptura, mos populi Dei, & instituta majorum pro lege tenenda sunt: & sicut prævaricatores divinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt. Item; Catholica Ecclesia per orbem terrarum diffusa tribus modis probatur existere: quicquid enim in ea tenetur, aut auctoritas est Scripturarum, aut traditio universalis, aut certè propria & particularis institutio. Et infra *, ex Epistola Leonis Noni: Scit S. Romana Ecclesia, quod nihil obsunt saluti credentium diversæ pro loco & tempore consuetudines. Nicolus quoque Primus Epistola secunda ad Photium sic scribit. De consuetudinibus, quas nobis opponere visi estis scribentes per diversas Ecclesias diversas esse consuetudines, si illis canonica non obstat auctoritas, pro qua obviare debeamus, nihil judicamus, vel eis resistimus. Item Gregorius Magnus ad Augustinum Anglorum Episcopum: Novit fraternitas tua Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, in qua se meminit enutritam: sed mihi placet, ut sive in Romana, sive in Gallicana, sive in qualibet Ecclesia aliquid invenisti, quod plus omnipotenti Deo possit placere, sollicitè eligas, & in Anglorum Ecclesiam, quæ adhuc in fide nova est, institutione præcipua, quæ de multis Ecclesiis colligere poteris, infundas. Non enim pro locis res, sed pro rebus loca amanda sunt. Narrat Augustinus z sibi dubitanti de his multimodis Ecclesiarum observationibus dixisse Ambrosium, Ad quam forte Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi. Fulbertus * Carnotensis eleganter de hac re ad Finardum scribens disserit. Novit, & verè novit serenitatis vestræ prudentia, quod in Ecclesiasticis officiis plura sunt, in quibus orientales Ecclesiæ & nostræ communi obser-

V V V V V

vazione

* Cantic. 4. 12. t. *Isid. de Eccl. offic. l. 1. c. 43.*

u *Dist. 11. c. 7. & 8.* x *Dist. 12. c. 3.* y *Dist. 12. c. 10.* z *Aug. Ep. 118. ad Iannarium.* a *Fulbert. ep. 2.*

vatione sibi respondent: sunt vero alia in quibus alias ab aliis cultu dispari, & varia observatione audivimus dissonare. Nec tamen nos offendit observantia diversitas, ubi fidei non scinditur unitas. Porro in multis Græcia ab Hispania, ab illis Romana, & Gallicana discrepat Ecclesia. Sed neque in hoc scandalizamus, si audimus diversam observationem, sed non diversam fidem in Christi semper Ecclesiis extitisse. Stat enim Regina Ecclesia à dextris Regis sui in vestitu deaurato circumdata varietate. Hæc Fulbertus. Legendus de hac re vir doctissimus Joseph Vicecomes toto libro secundo de antiquis ritibus Missæ. Olim consueverant omnes Ecclesiæ suæ Metropolitanæ institutionem in divinis officiis observare, de qua re habemus decreta Conciliorum Toletani ^b, & Braccharensis. Sed ut solent humanæ res multis erroribus obnoxia depravari plerumque, & in deterius labi; tanta paulatim licentia irrepsit, ut singuli Episcopi infcio Romano Pontifice privatos sibi ritus assumerent, non sine magna divini cultus perturbatione. Hanc nimiam orandi varietatem gravissimè ferens sanctissimus Pontifex Pius V. Romanum Breviarium magno studio emendatum, & juxta decretum Tridentini Concilii pristino nitore restitutum divulgari iussit, eoque sic correcto omnes Ecclesias uti præcepit: quæcunque alia Breviaria abstulit, & abolevit, iis dumtaxat exceptis, quæ vel à sancta Sede Apostolica jam à primæva institutione approbata, vel ducentis annis antiquiora fuissent. Sic pluribus Breviariis antiquatis Ecclesiastici officii diversitates ad multo minorem numerum redactæ sunt. Porro hoc capite eos ritus describere, quia adhuc vigent, propositum mihi est. Sed præmoneo, ne quis mihi succenseat, si suæ forsitan Ecclesiæ peculiare in divinis laudibus institutiones non attigero: nam nec totum Christianum orbem peragrarè potui, nec omnes officiorum Codices nancisci, quo usus omnium Ecclesiarum perdiscerem. Ergo necessitati, non voluntati tribuendum est, si quid fortassis prætermisero, quod hanc tractationem illustrare potuisset.

^b *Dist. 12. ca. 13. & 14.*

S. II.

De ritu Romano.

1. **S**ancta Romana, & Apostolica Ecclesia mater & firmamentum veritatis, Ecclesiastica disciplina Magistrâ primum debet in hoc tractatu locum habere, quæ potestatis eminentia super omnes excellens ab ipso Christo primatum accepisse dignoscitur, cum Beato Petro ligandi atque solvendi tradidit Pontificium. Psalterium per Hebdomadam diu noctuque sic Romani distribuunt. Die Dominica ad Nocturnos duodeviginti concinunt Psalmos à primo usque ad 20. inclusivè, omillis quarto, & quinto. Reliquis diebus duodecim Psalmos hoc ordine allignant. Feriæ secundæ Psalmum 26. *Dominus illuminatio*, usque ad 37. *Domine ne in furore*. Feriæ tertiæ Psalmum 38. *Dixi custodiam*, usque ad 51. *Quid gloriaris*, omillis in medio 42. *Judicame Deus*, & 50. *Miserere*. Feriæ quartæ Psalm. 52. *Dixit insipiens*, usque ad 67. *Exurgat Deus*, omillis 53. *Deus in nomine tuo*, 62. *Deus Deus meus* 64. *Te decet*, & 66. *Deus misereatur*. Feriæ quintæ Psalm 68. *Salvum me fac Deus*, usque ad 79. *Qui regis Israel*. Feriæ sextæ Psalm. 80. *Exultate Deo*, usque ad 95. *Dominus regnavit*, omillis 89. *Domine refugium*, 90. *Qui habitat*, 91. *Bonum est confiteri*, 92. *Dominus regnavit decorem indutus est*, & 94. *Venite exultemus*. Sabbatho Psalm. 97. *Cantate Domino*, usque ad 108. *Deus laudem meam ne taceris*.

Ad Laudes semper dicunt quatuor Psalmos, & unum Canticum ex veteri Testamento. Diebus Dominicis, & festis primo loco ponitur Psalmus 92. *Dominus regnavit*, diebus profestis Psalm. 50. *Miserere mei Deus*. Secundo loco diebus festis Psalm. 99. *Jubilare Deo*. Feriæ 2. Psalm. 5. *Verba mea*. Feriæ 3. Psalm. 42. *Judicame Deus*. Feriæ 4. Psalm. 64. *Te decet*. Feriæ 5. Psalm. 89. *Domine refugium*. Feriæ 6. Psalm. 142. *Domine exaudi*. Sabbatho Psalm. 91. *Bonum est confiteri Domino*. Tertio loco semper dicitur Psalm. 62. *Deus Deus meus*, cum Psalm. 66. *Deus misereatur*, sub una conclusione. Quarto loco inseritur Canticum; diebus scilicet festivis Canticum trium puerorum *Benedicite*. Feriæ secunda Canticum Isaia *Confitebor*. Feriæ 3. Canticum Ezechia *Ego dixi*. Feriæ 4. Canticum Annæ *Exultavit*. Feriæ 5. Canticum Moyfis *Cantemus Domino*.